

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

جمهوری اسلامی ایران

وزارت کار و امور اجتماعی

استاندارد مهارت و آموزشی

قالی باف درجه ۲ ویژه تفاهم نامه فی مابین سازمان آموزش
فنی و حرفه‌ای کشور و وزارت بازرگانی (مرکز ملی فرش ایران)

گروه برنامه ریزی درسی صنایع دستی (بافت)

تاریخ شروع اعتبار: ۱۳۹۰/۵/۲۳

کد استاندارد: ۷-۵۴/۵۷/۲/۴

معاونت پژوهش و برنامه ریزی: تهران-خیابان آزادی-
نیش چهارراه خوش- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
کشور- طبقه پنجم
تلفن: ۶۶۹۴۱۵۱۶ فاکس: ۶۶۹۴۱۲۷۲
کد پستی: ۱۳۴۵۶۵۳۸۶۸
EMAIL: INFO@IRANTVTO.IR

از کلیه صاحب نظران
تقاضا دارد پیشنهادات و
نظرات خود را درباره
این سند آموزشی به
نشانی‌های مذکور اعلام
نمایند.

دفتر طرح و برنامه های درسی: تهران- خیابان آزادی-
خ خوش شمالی - تقاطع خوش و نصرت - ساختمان
فناوری اطلاعات - طبقه دوم
تلفن: ۶۶۹۴۴۱۱۹ و ۶۶۹۴۴۱۲۰
دورنگار: ۶۶۹۴۴۱۱۷ کد پستی ۱۴۵۷۷۷۷۳۶۳
EMAIL: DEVELOP@IRANTVTO.IR

تعریف مفاهیم سطوح یادگیری	
آشنایی: به مفهوم داشتن اطلاعات مقدماتی/شناسایی: به مفهوم داشتن اطلاعات کامل/ اصول: به مفهوم مبانی مطالب نظری/ توانایی: به مفهوم قدرت انجام کار	
مشخصات عمومی شغل :	
فرش باف درجه ۲ کسی است که بعد از گذراندن دوره های آموزشی لازم با فرش ' دار و ابزار ' مواد اولیه مصرفی و نقشه آن آشنا بوده و توانایی نصب چله بر روی دار ' بافت فرش (گلیم ابتدا و انتها ' شیرازه ' گره ' بودکشی) پایین کشی ' رفع معایب حین بافت و جدا سازی فرش از دار را داشته باشد .	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : پنجم ابتدایی یا بی سواد با ۳ سال سابقه کار	
حداقل توانایی جسمی : سلامت کامل جسمانی و روانی	
مهارت های پیش نیاز این استاندارد : ندارد	
طول دوره آموزشی :	
طول دوره آموزش	: ۴۵۰ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۲۴ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۴۲۶ ساعت
- زمان کارآموزی در محیط کار	: - ساعت
- زمان اجرای پروژه	: - ساعت
- زمان سنجش مهارت	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی	: ۲۵ %
- عملی	: ۶۵ %
- اخلاق حرفه ای	: ۱۰ %
ویژگیهای نیروی آموزشی :	
حداقل سطح تحصیلات : لیسانس فرش یا صنایع دستی با گرایش بافت	

ردیف	عنوان توانایی
۱	توانایی شناخت مواد اولیه (متناسب با تولیدات منطقه)
۲	توانایی شناخت دار و ابزار
۳	توانایی شناخت انواع طرح فرش
۴	توانایی چله کشی و چله دوانی
۵	توانایی بستن کوچی
۶	توانایی بافت گلیم در ابتدا و یا انتهای فرش
۷	توانایی بافت فرش
۸	توانایی شیرازه زدن
۹	توانایی نقشه خوانی و اصلاح نواقص
۱۰	توانایی پایین کشی و جداسازی فرش از دار
۱۱	توانایی شناخت و رفع معایب فرش در حین بافت

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
۱۴	۱۰	۴	توانایی شناخت مواد اولیه (متناسب با تولیدات منطقه) آشنایی با مواد اولیه مصرفی - الیاف طبیعی - پشم (کرک) - پنبه - ابریشم - الیاف مصنوعی آشنایی با روش تشخیص الیاف مصنوعی از طبیعی به طریق سوزاندن آشنایی با خصوصیات فیزیکی پشم آشنایی با انواع تقسیم بندی پشم - زنده مرده و طریق تشخیص آن - گرده شور و ناشور - سفید و الوان - جدا سازی بر اساس محل رویش (پشت گوسفند و سایر قسمتها) - سورت بندی آشنایی با انواع روش شستشوی پشم - دستی - ماشینی	۱ ۱-۱ ۱-۲ ۱-۳ ۱-۴ ۱-۵

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
			آشنایی با انواع روش ریسیدن و خصوصیات هر یک	۱-۶
			آشنایی با واحد اندازه گیری ضخامت نخ پشمی (متریک و تعداد لا)	۱-۷
			- دست ریس	
			- ماشینی	
			آشنایی با کاربرد و نحوه انتخاب نخ پشمی مناسب برای پرز ' چله ' پود زیر و پود رو	۱-۸
			آشنایی با خصوصیات فیزیکی پنبه	۱-۹
			آشنایی با انواع روش ریسیدن پنبه	۱-۱۰
			آشنایی با واحد اندازه گیری ضخامت پنبه ای (نمره ' تکس و ...)	۱-۱۱
			- میزان تاب	
			- جهت تاب	
			- تعداد لا و دسته ها	
			آشنایی با کاربرد و نحوه انتخاب نخ پنبه مناسب برای پود زیر ' پود رو و چله	۱-۱۲
			آشنایی با خصوصیات فیزیکی ابریشم	۱-۱۳
			آشنایی با انواع روش ریسیدن ابریشم	۱-۱۴
			آشنایی با واحد اندازه گیری ضخامت نخ ابریشمی (دنیر)	۱-۱۵
			- میزان تاب	
			- جهت تاب	
			- تعداد لا و دسته ها	
			آشنایی با کاربرد و انتخاب ابریشم مناسب برای پرز ' پود و چله	۱-۱۶
			شناسایی اصول انتخاب مواد اولیه متناسب با ویژگیهای فرش تولیدی در منطقه	۱-۱۷
۱۷	۱۴	۳	توانایی شناخت دار و ابزار	۲
			آشنایی با انواع دار از نظر فیزیک ساختمانی و حرکتی	۲-۱

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
			<ul style="list-style-type: none"> - زیر دار متحرک - سردار متحرک - گردان - فندک دار - گردان فندک دار 	
			<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با انواع دار از نظر جنس - چوبی و متعلقات آن - فلزی 	۲-۲
			<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با نحوه تشخیص سلامت دار و نحوه رفع عیب ار آن 	۲-۳
			<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با انواع روشن نصب دار - افقی - عمودی 	۲-۴
			<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با انواع ابزار بافت متداول در منطقه - ابزار گره زدن (قلاب آذری ' قلاب فارسی) - ابزار برش خامه پس از زدن گره (قلاب آذری ' کاردک ' پاکی و ...) - ابزار پود کشی (سیخ) - ابزار نشانندن پود (سوک ' دفه آذری ' کرکیت و ...) - ابزار کمکی برای کوبیدن رج (طناب پنبه ای خیس جهت تب کوب) - قیچی دار فارسی ' آذری و ...) - شانه (اره ای ' همدانی و ...) - ابزار کنترل سلامت بافت (پهنای ' متر و ...) 	۲-۵
			<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با نحوه شناسایی و رفع عیب از ابزار بافت 	۲-۶
			<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با نیمکت و انواع آن از نظر استقرار 	۲-۷

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
			<p>۲-۸ آشنایی با کوچی و اجزاء آن</p> <p>۲-۹ آشنایی با هاف</p> <p>۲-۱۰ آشنایی با انواع زیر و رو کردن چله ها</p> <p>- با استفاده از چوب هاف (مناطق آذری باف)</p> <p>- با استفاده از ترکیب کوچی و هاف (مناطق مرکزی)</p> <p>- با استفاده از ترکیب دو کوچی و دو کمان (منطقه کرمان)</p> <p>- با استفاده از ترکیب دو کوچی و دو زیر سری مکانیکی (منطقه یزد)</p> <p>۲-۱۱ شناسایی اصول شناخت دار و ابزار</p>	
۱۷	۱۵	۲	<p>توانایی شناخت انواع طرح فرش</p> <p>۳-۱ آشنایی با انواع نقوش فرش از نظر فرم و حرکت</p> <p>- شکسته (هندسی)</p> <p>- منحنی (گردان)</p> <p>۳-۲ آشنایی با انواع طرح فرش از نظر نحوه اجرا</p> <p>- سراسری</p> <p>- $\frac{1}{2}$ (طولی و عرضی)</p> <p>- $\frac{1}{4}$</p> <p>واگیره</p> <p>۳-۳ آشنایی با نحوه محاسبه و اصلاح تعداد چله ها براساس طرح</p> <p>۳-۴ آشنایی با انواع طرح فرش از نظر فرم (لچک و ترنج ' قابی (یا خشتی) ' محرمات ' افشانه ' محرابی ' (و سجاده ای) ' بندی ' تکراری ' آزاد و...)</p> <p>۳-۵ آشنایی با طرح و نقشه های شماره گذاری شده و نحوه استفاده از آن</p> <p>۳-۶ شناسایی اصول شناخت انواع طرح فرش</p>	

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
۴۸	۴۵	۳	توانایی چله کشی و چله دوانی	۴
			آشنایی با انواع روش چله کشی	۴-۱
			- آذری (بر روی دارهای سردار متحرک و فندک دار)	
			- همدانی (بر روی دارهای سردار متحرک ، زیر دار متحرک و فندک دار)	
			- عشایری (بر روی دارهای سردار متحرک ، زیر دار متحرک و فندک دار)	
			آشنایی با نحوه چله دوانی و بستن نخ های نزله	۴-۲
			آشنایی با انواع روش نصب چله دوانیده شده بر روی دار	۴-۳
			- به روش مناطق مرکزی (مثل اصفهان ، کاشان ، اراک) بر روی دارهای سردار متحرک	
			- کرمانی (بر روی دارهای کرمان)	
			- تلفیقی (بر روی دارهای سردار متحرک ، زیر دار متحرک ، فندک دار و گردان فندک دار)	
			آشنایی با اصول تنظیم دار برای نصب چله بر روی آن	۴-۴
آشنایی با اصول تعیین تعداد چله ها با توجه به نقشه	۴-۵			
آشنایی با اصول سیه بندی (تقسیم بندی سر دار و زیر دار به فواصل مساوی)	۴-۶			
آشنایی با اصول پخش چله در سردار و زیر دار متناسب با رج شمار	۴-۷			
آشنایی با انواع روش مهار کردن چله ها در سر دار و زیر دار در موارد مورد نیاز	۴-۸			
- استفاده از چوب شمشیرک				
- پوشاندن سر دار و زیر دار با چوب و موکت و ...				
- استفاده از چسب چوب سریش و ...				
شناسایی اصول تنظیم کشش چله ها	۴-۹			
شناسایی اصول رفع عیب از چله ها پس از چله کشی و یا نصب بر روی دار	۴-۱۰			
شناسایی اصول چله کشی و چله دوانی و نصب آنها بر روی دار	۴-۱۱			

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
۱۱	۱۰	۱	<p>توانایی بستن کوجی (نیره)</p> <p>آشنایی با کاربرد کوجی و هر یک از اجزاء آن</p> <p>آشنایی با انتخاب نخ مناسب برای حلقه های پیوند</p> <p>آشنایی با نحوه تعیین قطر چوب کوجی ، ارتفاع زیر سری کوجی و میزان خلاصی نخ های پیوند</p> <p>آشنایی با کاربرد و قطر مناسب نخ کمان روی کوجی</p> <p>آشنایی با تعیین میزان پخش نخ های پیوند بر روی کوجی</p> <p>آشنایی با نحوه تعیین میزان خلاصی نخ های پیوند</p> <p>آشنایی با نحوه تعیین میزان قطر زیر سری های کوجی</p> <p>آشنایی با نحوه تعیین محل مناسب استقرار کوجی (فاصله کوجی تا دم بافت)</p> <p>آشنایی با نحوه اصلاح اتصالات معیوب نخ های پیوند با چله ها</p> <p>آشنایی با نحوه بستن دو کوجی و متعلقات آن در کرمان و یزد</p> <p>شناسایی اصول بستن کوجی</p>	<p>۵</p> <p>۵-۱</p> <p>۵-۲</p> <p>۵-۳</p> <p>۵-۴</p> <p>۵-۵</p> <p>۵-۶</p> <p>۵-۷</p> <p>۵-۸</p> <p>۵-۹</p> <p>۵-۱۰</p> <p>۵-۱۱</p>
۲۲	۲۰	۲	<p>توانایی بافت گلیم در ابتدا و یا انتهای فرش</p> <p>آشنایی با انواع زنجیره بافی (متداخل ، قایقی و ...)</p> <p>آشنایی با انواع روش گلیم بافی</p> <p>- فارسی (صرفاً با عبور پود زیر یا چله از بالای ضربدری)</p> <p>- یک لا</p> <p>- چند لا</p> <p>- آذری (با عبور پود زیر از زیر ضربدری و پود و از بالای ضربدری)</p> <p>- ساده</p> <p>- صوف باف</p>	<p>۶</p> <p>۶-۱</p> <p>۶-۲</p>

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
			– مليله (دورنگ و چند رنگ) شناسایی اصول بافت گلیم در ابتدا یا انتهای فرش	۶-۳
۲۰۲	۲۰۰	۲	توانایی بافت فرش ۷-۱ آشنایی با انواع گره متداول در منطقه (معایب و محاسن) ۷-۲ آشنایی با روش زدن گره های متداول در منطقه ۷-۳ آشنایی با روش پود گذاری متداول در منطقه – پود زیر – پود رو ۷-۴ آشنایی با نحوه مدرج کردن چله ها متناسب با رجشمار ۷-۵ آشنایی با میزان کشش پودها ۷-۶ آشنایی با انواع روش پیش کشی ۷-۷ آشنایی با انواع روش شانه کردن پرزها ۷-۸ آشنایی با نحوه و میزان کوبیدن رج ۷-۹ آشنایی با اصول انتخاب طول پرز ۷-۱۰ آشنایی با انواع روش قیچی کردن ۷-۱۱ آشنایی با نحوه اتصال یک یا دو چله پاره شده ۷-۱۲ آشنایی با اصول نحوه اصلاح غلط بافی های انجام شده در رج های قبلی ۷-۱۳ آشنایی با نحوه ترمیمی چله های پاره شده (بیش از ۲ چله و در یک بخش از رج) ۷-۱۴ آشنایی با نحوه اتصال پودهای زیر ۷-۱۵ آشنایی با نحوه اتصال پودهای رو ۷-۱۶ آشنایی با انواع خواب فرش – خواب اصلی (رو به پایین)	۷

شماره	شرح	زمان آموزش		
		نظری	عملی	جمع
۷-۱۷	- خواب فرعی (راست یا چپ) شناسایی اصول بافت فرش			
۸	توانایی شیرازه زدن	۲	۲۵	۲۷
۸-۱	آشنایی با انواع شیرازه و کاربرد آن ها			
	- شیرازه های متصل			
	- شیرازه ساده (با استفاده از پود)			
	- شیرازه پیچی (موازی) تک رنگ و دو رنگ			
	- شیرازه متخاصم			
	- شیرازه متقاطع			
	- چند ردیفه (حصیری)			
	- شطرنجی			
	- شیرازه های منفصل			
۸-۲	آشنایی با نحوه اتصال شیرازه ها به فرش			
۸-۳	شناسایی اصول شیرازه زدن			
۹	توانایی نقشه خوانی و اصلاح نواقص	۱	۲۵	۲۶
۹-۱	آشنایی با اصول اجرای واگیره حاشیه های نقشه فرش در عرض و طول			
۹-۲	آشنایی با اصول رفع کسری یا اضافات چله به هنگام اجرای واگیره های حاشیه در عرض			
۹-۳	آشنایی با اصول اجرای نقشه زمینه فرش			
۹-۴	آشنایی با اصول اجرای نقوش تکراری (واگیره ای) در زمینه فرش و تنظیم تعداد چله ها با تعداد تکرار			
۹-۵	شناسایی اصول نقشه خوانی و اصلاح نواقص			

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
۲۲	۲۰	۲	<p>توانایی پایین کشی و جداسازی فرش از دار</p> <p>۱۰-۱ آشنایی با انواع روش پایین کشی متناسب با روش چله کشی</p> <p>- پایین کشی در چله کشی در چله کشی آذری (در دارهای سردار متحرک ' زیر دار متحرک و فندک دار)</p> <p>- پایین کشی در چله کشی در چله کشی همدانی (در دارهای سردار متحرک ' زیر دار متحرک و فندک دار)</p> <p>۱۰-۲ آشنایی با انواع پایین کشی متناسب با روش نصب چله دوانیده شده</p> <p>- پایین کشی در چله دوانی که به روش مرکزی نصب شده باشد (پایین فرش به زیر دار وصل می شود)</p> <p>- اتصال فرش به زیر دار در نوع چوبی (تسمه و میخ)</p> <p>- اتصال فرش به زیر دار در نوع فلزی (طناب و دوخت)</p> <p>- پایین کشی در نصب چله به روش کرمانی (در دارهای گردان)</p> <p>- پایین کشی در نصب چله به روش تلفیقی</p> <p>- در دارهای سردار متحرک ' زیر دار متحرک و فندک دار</p> <p>- در دارهای گردان ' فندک دار</p> <p>۱۰-۳ شناسایی اصول پایین کشی متناسب با روش نصب</p> <p>۱۰-۴ آشنایی با اصول جدا سای فرش از دار پس از اتمام بافت</p> <p>- در فرش های بزرگ پارچه</p> <p>- در فرش هایی با ابعاد کوچک</p> <p>- در فرش های که پرز آنها قیچی نشده و سنگین هستند</p> <p>۱۰-۵ شناسایی اصول جدا سازی فرش از دار پس از اتمام بافت</p>	

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
۴۴	۴۲	۲	توانایی شناخت رفع معایب فرش در حین بافت آشنایی با دلیل بروز معایبی که در حین بافت بوجود می آیند - پایین زدگی - بالا زدگی - سره - شانه - لوچه - شمشیری - کجی - کیسی - بد پود بودن - شل بافی - خشک شدن - ضربداری - بُره بُره بودن - ذرتی - خلوتی - غلط بافی و شکستگی بندها - دو دستی بافت - لول شدن لبه ها - قاچ خوردگی - پر یا تنگ بودن چله ها - دو رنگی خامه ها بر اثر تابش آفتاب بر روی دار	۱۱ ۱۱-۱

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
			- پوسیدگی چله ها - سر گره و سر پود - بید خوردگی (در قسمت بافته شده فرش که در زیر و یا دور زیر دار قرارداد) - جفتی بافی و چندچین یک پود در مناطقی که متداول نمی باشد آشنایی با نحوه نظافت مواد اولیه ' ابزار ' فرش و کارگاه	۱۱-۲
			آشنایی با نحوه پیشگیری از معایبی که در حین بافت بوجود می آیند	۱۱-۳
			آشنایی با نحوه کنترل معایبی که در حین بافت بوجود می آیند	۱۱-۴
			آشنایی با نحوه شناخت دلیل بروز معایب و طریقه رفع آنها	۱۱-۵
			آشنایی با نحوه اصلاح معایب در حین بافت یا پس از آن (در حد توان بافنده)	۱۱-۶
			شناسایی اصول تشخیص ' پیشگیری ' کنترل و رفع معایب در حین بافت	۱۱-۷

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

نام شغل : فرش باف (ویژه تفاهم نامه)

فهرست استاندارد تجهیزات ، ابزار ، مواد و وسایل رسانه ای

ردیف	مشخصات فنی	تعداد	شماره
۱	قیچی		
۲	لوله و پایه		
۳	سوزن		
۴	قلاب		
۵	نقشه فرش		
۶	زیر سری کوچی		
۷	دم باریک		
۸	چاقو تیز کن		
۹	خط کش		
۱۰	متر		
۱۱	سوک		
۱۲	کاردک		
۱۳	کرکیت		
۱۴	دفتین		
۱۵	شانه		
۱۶	پاکی		
۱۷	بر پاکی		
۱۸	دغه		
۱۹	سیخ		
۲۰	چوب هاف		
۲۱	کوچی		
۲۲	چوب شمشیرک		

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

نام شغل : فرش باف (ویژه تفاهم نامه)

فهرست استاندارد تجهیزات، ابزار، مواد و وسایل رسانه ای

ردیف	مشخصات فنی	تعداد	شماره
۲۳	پشم		
۲۴	چله پنبه		
۲۵	پود زیر		
۲۶	پود رو		
۲۷	تخته پاک کن		
۲۸	کاغذ		
۲۹	خودکار		
۳۰	ماژیک وایت برد		
۳۱	ابریشم		
۳۲	ماژیک		
۳۳	تخته وایت برد		
۳۴	نیمکت		
۳۵	دار فندک دار از جنس آلومینیوم		
۳۶	کپسول آشنشانی		
۳۷	جعبه کمکهای اولیه		
۳۸	وسایل کمک آموزشی		